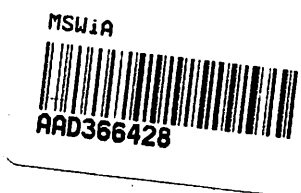

Lubuski Urząd Wojewódzki
w Gorzowie Wielkopolskim
ul. Jagiellońska 3
66-400 Gorzów Wlkp.
(18)

Gorzów Wlkp., dnia 20 lutego 2020r.

SO-I.6113.13.2020.MJęd

Pan
Andrzej Rudlicki
Dyrektor
Departamentu Wyznań Religijnych
oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych
w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych
i Administracji

W załączeniu przesyłam sprawozdanie z pracy Pełnomocnika Wojewody Lubuskiego do
Spraw Mniejszości Narodowych i Etnicznych za 2019r.

z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO

Pawel Klimczak
Dyrektor

Wydziału Spraw Obywatelskich
i Cudzoziemców

Zał. szt. 1

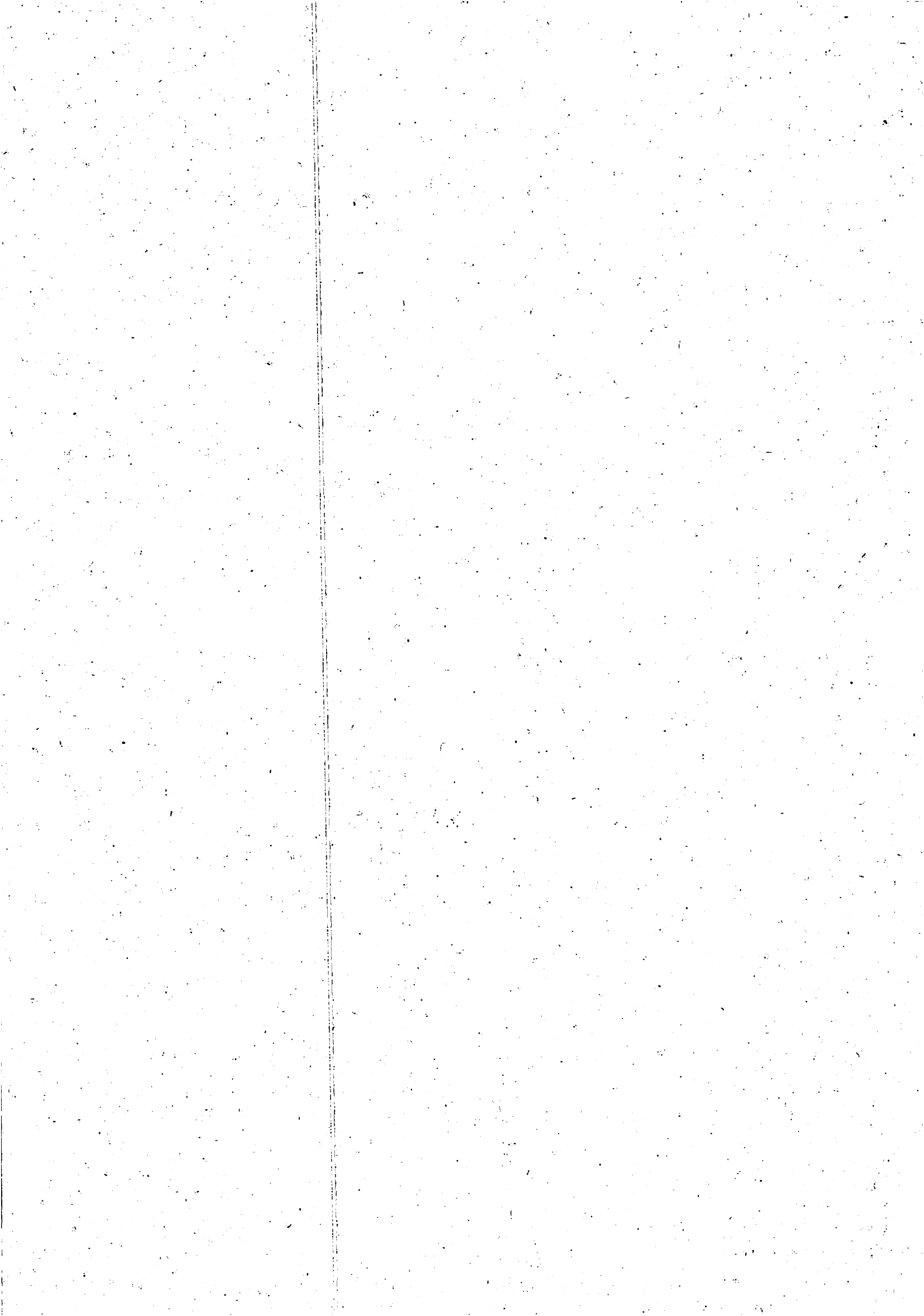
Otrzymują:

1. adresat
2. 2. a/a.

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH
I ADMINISTRACJI
KANCLERIA GŁÓWNA

wpłynęło do 2020 -02- 24

37767 1, 9 str.
RKP ..... zał./kart. ....

Sprawozdanie z pracy pełnomocnika Wojewody Lubuskiego do Spraw Mniejszości Narodowych i Etnicznych w roku 2019.

Pełnomocnikiem Wojewody Lubuskiego do spraw mniejszości narodowych i etnicznych jest Paweł Klimczak, który równocześnie pełni funkcję dyrektora Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców.

Według spisu powszechnego z 2011r. w województwie lubuskim zamieszkują przedstawiciele mniejszości: białoruskiej, czeskiej, litewskiej, łemkowskiej, niemieckiej, ormiańskiej, romskiej, rosyjskiej, słowackiej, tatarskiej, ukraińskiej oraz żydowskiej. Najliczniejszą grupę stanowią przedstawiciele mniejszości niemieckiej (1560 osób), łemkowskiej (1413 osób), ukraińskiej (845 osób) oraz romskiej (502 osoby).

1. *Liczba spotkań ze środowiskami mniejszości narodowych i etnicznych, w tym zorganizowanych z inicjatywy pełnomocnika: około 11.*
2. *Koordynowanie na obszarze województwa działań organów administracji rządowej, realizujących zadania na rzecz mniejszości – proszę przedstawić syntetyczny opis działań w tym zakresie.*

Pełnomocnik Wojewody Lubuskiego do spraw mniejszości narodowych i etnicznych współdziałał ze starostami, prezydentami miast, burmistrzami, wójtami, dyrektorami szkół z terenu województwa lubuskiego do których uczęszczają dzieci wielojęzyczne, Lubuskim Kuratorem Oświaty, organizacjami pozarządowymi (stowarzyszeniami romskimi), fundacjami oraz z Akademickim Centrum Badań Euroregionalnych Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wlkp. Efektem tej współpracy były realizowane w 2019r. zadania w ramach *Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020*. Głównym celem *Programu* jest zwiększenie integracji społeczności romskiej w życiu społeczeństwa obywatelskiego dzięki wsparciu udzielanemu w czterech dziedzinach: edukacji (w tym edukacji kulturowej, historycznej i obywatelskiej), zdrowia, mieszkalnictwa oraz działaniach prozatrudnieniowych w celu aktywizacji zatrudnienia.

3. *Podejmowanie działań na rzecz respektowania praw mniejszości i przeciwdziałanie naruszaniu tych praw i dyskryminacji osób należących do mniejszości – proszę przedstawić syntetyczny opis działań w tym zakresie.*

Pełnomocnik Wojewody Lubuskiego do spraw mniejszości narodowych i etnicznych na bieżąco monitorował media w zakresie spraw dotyczących przejawów nietolerancji i mowy nienawiści. Podejmował działania w zakresie respektowania praw mniejszości i przeciwdziałania naruszania tych praw. W ramach tych działań współpracował z Lubuskim Kuratorium Oświaty, z Pełnomocnikiem Komendanta Wojewódzkiego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka.

4. *Podejmowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów mniejszości – proszę przedstawić syntetyczny opis działań w tym zakresie.*

W 2019r. Wojewoda Lubuski zwrócił się z wnioskiem do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji o zwiększenie środków finansowych na realizację zadań w ramach *Programu integracji społeczności romskiej w Polsce*, które nie uzyskały wcześniej akceptacji MSWiA z uwagi na ograniczone środki finansowe (w tym na zwiększenie środków na utrzymanie świetlicy romskiej prowadzonej przez Stowarzyszenie Romów w Polsce z siedzibą w Nowej Soli). W związku z tym, decyzją Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 25 września 2019r. w sprawie korekty podziału środków na realizację w 2019r. zadań *Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020* zostały zwiększone środki, między innymi,

dla województwa lubuskiego, które umożliwiły realizację dwóch dodatkowych projektów: działalność zespołu „ROMANI CIERHEŃ” z projektu Stowarzyszenia „Romani Cierheń” w Gorzowie Wlkp., wycieczki dla uczestników świetlicy środowiskowej realizowanego przez Niezależne Stowarzyszenie Romów w Nowej Soli oraz pozyskane zostały dodatkowe środki na utrzymanie świetlicy środowiskowej dla Stowarzyszenia Romów w Nowej Soli.

5. *Podjęmowanie działań na rzecz respektowania praw osób posługujących się językiem regionalnym - jeśli dotyczy, proszę przedstawić syntetyczny opis działań w tym zakresie.*
6. *Lista organizacji mniejszości narodowych i etnicznych, z którymi Pełnomocnik jest w stałym kontakcie:*

Na terenie województwa działa szereg organizacji i stowarzyszeń skupiających przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych. Pełnomocnik jest w stałym kontakcie z tymi organizacjami. Wśród najprężniej działających organizacji należy wymienić:

- Związek Ukraińców w Polsce Oddział w Zielonej Górze,
- Stowarzyszenie Twórców i Przyjaciół Kultury Cygańskiej im. Bronisławy Wajs Papuszy w Gorzowie Wlkp.,
- Towarzystwo Społeczno – Kulturalne Mniejszości Niemieckiej w Zielonej Górze.
- Stowarzyszenie Romów w Nowej Soli,
- Niezależne Stowarzyszenie Romów w Polsce z siedzibą w Nowej Soli,
- Stowarzyszenie „Romani Cierheń” w Gorzowie Wlkp.
- Stowarzyszenie „Łemko Tower” w Strzelcach Krajeńskich,
- Stowarzyszenie Łemków Koło w Gorzowie Wlkp.

7. *Lista znanych Pełnomocnikowi organizacji i środowisk mniejszości narodowych i etnicznych działających na terenie województwa.*

Ponadto na terenie województwa działają organizacje mniejszości narodowych i etnicznych (poza wymienionymi wyżej) skupiające Ukraińców, Łemków, mniejszość romską oraz organizacje żydowskie:

- Zjednoczenie Łemków - Koła w Zielonej Górze, Gorzowie Wlkp., Szprotawie,
- Związek Ukraińców w Polsce - Koła w: Gorzowie Wlkp., Skwierzynie, Szprotawie, Strzelcach Krajeńskich i Międzyrzeczu,
- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce – Oddział w Żarach,
- Stowarzyszenie ZOR w Gorzowie Wlkp.,
- Fundacja POLSKA ROMA z siedzibą w Zielonej Górze.

8. *Współpraca Pełnomocnika z innymi instytucjami lub organizacjami, zajmującymi się problematyką mniejszościową - proszę przedstawić syntetyczny opis działań w tym zakresie.*

W minionym roku Pełnomocnik Wojewody Lubuskiego do spraw mniejszości narodowych i etnicznych współpracował z wieloma instytucjami, zajmującymi się problematyką mniejszościową, między innymi z: Wojewódzką i Miejską Biblioteką Publiczną im. Zbigniewa Herberta w Gorzowie Wlkp., Lubuskim Kuratorem Oświaty, Akademickim Centrum Badań Euroregionalnych przy Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wlkp., starostami, prezydentami miast, burmistrzami, wójtami, dyrektorami szkół z terenu województwa lubuskiego oraz organizacjami pozarządowymi (stowarzyszeniami romskimi). Efektem tej współpracy były realizowane w 2019r. zadania *Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020* (opisane w punkcie 12).

9. *Udział Pełnomocnika lub innych osób zajmujących się sprawami mniejszości narodowych i etnicznych w organizowanych przez mniejszości narodowe i etniczne imprezach i spotkaniach, na które zostali zaproszeni (proszę wymienić).*

W 2019 roku Pełnomocnik Wojewody Lubuskiego do spraw mniejszości narodowych i etnicznych brał udział, między innymi, w następujących spotkaniach (uroczystościach) organizowanych przez mniejszości.

- XXXI Międzynarodowe Spotkania Zespołów Cygańskich „Romane Dyvesa”,
- „Wigilia Narodów”,
- „Lemkowska Watra” w Ługach koło Dobiegniewa.

10. *Czy w minionym roku zaszła konieczność podjęcia przez Pełnomocnika interwencji w sytuacjach konfliktowych?*
x nie.

11. *Jeśli odpowiedź na powyższe pytanie była twierdząca, proszę o krótkie opisanie poniżej interwencji podjętych w takich sytuacjach.*

12. *Opis pozostałych najważniejszych działań podjętych przez Pełnomocnika w ostatnim roku*

1. „Ogólnopolska Konferencja Naukowa Tatarzy i Karaimi w 100 lecie odzyskania niepodległości”.

W dniu 14 listopada 2019r. w Wojewódzkiej Bibliotece im. Herberta w Gorzowie Wlkp. odbyła się Ogólnopolska Konferencja naukowa „Tatarzy i Karaimi w 100 lecie odzyskania niepodległości” zorganizowana przez Akademickie Centrum Badań Euroregionalnych w Gorzowie, Oddział IPN w Szczecinie, Wojewódzką i Miejską Bibliotekę im. Zbigniewa Herberta w Gorzowie Wlkp. oraz Wojewódzki Ośrodek Metodyczny, pod honorowym patronatem Wojewody Lubuskiego. W konferencji udział wzięli przedstawiciele mniejszości tatarskiej, naukowcy i działacze społeczni, między innymi: dr Aleksander Miśkiewicz z Uniwersytetu w Białymstoku, Mariola Abkowicz z UAM w Poznaniu, poeta i dziennikarz Musa Czachorowski, dr Michał Łyszczarz z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, dr Karolina Radłowska z Uniwersytetu w Białymstoku, dr Paweł Popieliński z PAN. Wykłady wygłosili również gorzowscy badacze zajmujący się mniejszościami: Piotr Krzyżanowski (Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie) i prof. Beata Orłowska (Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie), którzy wspólnie z Grażyną Kostkiewicz-Górską z Biblioteki Herberta zaprezentowali wkład Tatarów polskich w odbudowę powojennego Gorzowa. Szczególny nacisk położony był na aspekt patriotyzmu tej mniejszości i przywiązania do Rzeczypospolitej Polski. Ponadto ważnym aspektem spotkania była popularyzacja wiedzy o mniejszościach narodowych, etnicznych i wyznaniowych, która jest niezbędna dla lepszego zrozumienia oraz poznania własnej tożsamości i historii dla społeczności naszego regionu.

W konferencji brał również udział Pełnomocnik Wojewody Lubuskiego do Spraw Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

2. Warsztaty o tematyce romskiej „Romowie znani i nieznani. Tożsamość, historia i kultura Romów”

W 2019r. w Sulechowie i Międzyrzeczu odbyły się 2 cykle warsztatów o tematyce romskiej „Romowie znani i nieznani”. Organizatorem warsztatów był Instytut Pamięci i Dziedzictwa Romów oraz Ofiar Holokaustu działający przy Związku Romów Polskich z siedzibą w Szczecinku przy wsparciu Fundacji im. Róży Luksemburg. Pomocy w organizacji warsztatów udzieli: dyrektor Biblioteki Publicznej Gminy Sulechów w Sulechowie (warsztaty w Sulechowie), dyrektor Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Międzyrzecz (warsztaty w Międzyrzeczu) oraz Pełnomocnik Wojewody Lubuskiego do Spraw Mniejszości Narodowych i Etnicznych. Zajęcia w ramach warsztatów prowadzili: pan. A. Łuczak dyrektor Instytutu Pamięci i Dziedzictwa Romów oraz Ofiar Holokaustu i dr Andrzej Sochaj, Zastępca Dyrektora Instytutu Pamięci i Dziedzictwa Romów oraz Ofiar Holokaustu. W dniu 25 listopada 2019r. warsztaty odbyły się w Bibliotece Publicznej Gminy Sulechów w Sulechowie. Słuchaczami warsztatów była młodzież ze szkół ponadpodstawowych z i wychowawcami (52 osoby). . Z kolei w dniu 2 grudnia 2019r. warsztaty odbyły się w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Międzyrzecz. W spotkaniu wzięło udział 58 osób. Przede wszystkim byli to uczniowie pobliskich szkół i ich wychowawcy, członkowie Klubu Miłośników Książki.

Prelegenci umożliwili wszystkim obecnym osobom zapoznanie się z tematyką romską, szczególnie tym, którzy nie mają na co dzień możliwości zetknięcia się z Romami. Dzięki warsztatom ich uczestnicy mieli możliwość dowiedzenia się o tożsamości Romów, historii Romów (również o historii Romów w czasie II wojny światowej - Zagładzie Romów 1939-1945 oraz o przymusowej akcji osiedleńczej Romów w Polsce), kulturze i tradycji Romów.

3. Realizacja w 2019r. zadań w ramach *Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020*

W 2019r. w *Programie* uczestniczyły 4 podmioty (w tym 3 organizacje romskie). Pełnomocnik Wojewody Lubuskiego brał udział w Komisji opiniującej wnioski, złożone na 2020r. w ramach II obszaru wsparcia - *Małe granty w ramach Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020*, która to Komisja została powołana zarządzeniem przez Wojewodę Lubuskiego. Pełnomocnik opiniując wnioski, współpracował z podmiotami, które je złożyły oraz z Wojewódzkim Kuratorem Oświaty.

Na uwagę zasługuje fakt, iż pomimo niewielkich środków finansowych, jakie są przyznawane na realizację zadań *Programu*, na terenie woj. lubuskiego znajdują się trzy świetlice integracyjne dla dzieci prowadzone przez stowarzyszenia romskie uczestniczące w *Programie*. Równocześnie niskie środki finansowe ustalane w ramach limitu dla województwa lubuskiego powodują, iż pomimo chęci podejmowania przez organizacje romskie nowych inicjatyw (zadań), nie jest możliwe sfinansowanie ich z *Programu*.

13. Jeżeli w opinii Pełnomocnika zachodzi konieczność zmian obowiązujących przepisów prawa regulujących sprawy mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, proszę o wskazanie takich przepisów oraz propozycji ich zmian wraz z krótkim uzasadnieniem.

Pełnomocnik Wojewody Lubuskiego
ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych
Paweł Klimeczak